

Симинець А.-Е.С.
студентка 2 курсу магістратури, напрям підготовки «Середня освіта
(Мова і література (англійська))»,
Мукачівський державний університет
Розман І.І.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

НОВАТОРСТВО ТА ВКЛАД Ж.Б. МОЛЬЄРА У ФРАНЦУЗЬКИЙ ТЕАТР

У статті розглянуто важливість новаторства Мольєра та вплив його революційних ідей на французьку драму та на світову літературу загалом. Проаналізовано п'єси, в яких втілювалися задуми драматурга.

Ключові слова: трагедія, фарс, комедія дель арте, комедія-балет.

Драматичний спадок Мольєра – це близько 40 п'єс, з яких посправжньому визначними є не більше 15 п'єс. Втім і цієї кількості виявилось достатньо, щоб забезпечити театру Мольєра світову славу.

До Мольєра серед драматичних жанрів французької сцени авторитет трагедії був священним. Тим більшим був тріумф Жана Батіста Мольєра (Поклена) – творця класичної французької комедії, яка за рівнем своєї художньої довершеності не тільки не поступалася трагедії, а й перевершувала її, здобувши в особі її автора світову славу французькій сцені і створивши традиції, які й донині продовжують і розвивають провідні театри світу.

Перші спроби створити власні, оригінальні п'єси Мольєр розпочав, експериментуючи із жанром старофранцузького фарсу, на основі якого він писав так звані дивертисменти — невеличкі комічні вистави, що склалися з окремих сценок [2,с.51]. Втім він досить швидко переконався, що ці його експерименти поступаються у професійній майстерності техніці імпровізаційної гри комедій дель арте, що їх ставили у французькій провінції мандрівні італійські театри, Мольєр почав використовувати у своїх п'єсах елементи італійської імпровізаційної техніки, але на сюжетному матеріалі тодішнього життя французького суспільства. Ця обставина виявилась настільки важливою, що поступово театр Мольєра почав випереджати за популярністю італійський. Але Мольєр пішов ще далі, і намагався наблизити свої театральні експерименти до тих правил, які були визначені для драматичного твору теорією класицизму. Від невеличких, як правило, двох- або трьох частинних

п'єс він переходить до створення значних за обсягом віршових комедій з розгорнутою інтригою, з великою кількістю персонажів і різноманітними сюжетними сценами. Згідно з теорією класицизму Мольєр починав вводити до своїх комедій фіксований текст, що стало ознакою зародження професійного театру. Пошуки Мольєра у драматургії привели його до створення особливої форми комедії-балету; в якій поетичне слово поєднано з музикою і танцювальним мистецтвом [3,с.51].

Постійні експерименти з театральною формою, бажання бути сценічно переконливим, прагнення знайти свого глядача, а також невдачі, якими закінчувалися спроби Мольєра виявити себе в жанрі трагедії, незмінний успіх, що супроводжував його експерименти з комедійним жанром сприяли тому, що Мольєр створив новий жанр, який дістав назву високої комедії. Це художнє відкриття зробило революцію в театрі XVII ст. Новий жанр фактично синтезував трагедію і комедію шляхом перенесення високої моральної проблематики, яка була притаманна тогочасній трагедії, до комічного сюжету. До експериментів Мольєра комедія зазвичай не ставила серйозних суспільних проблем і описувала комічні непорозуміння, що виникали в побутових (як правило, родинних) людських стосунках. Трагедія ж порушувала значні суспільні чи моральні проблеми, такі як суперечності між громадянським обов'язком та особистими інтересами людини, але змальовувала їх на матеріалі середньовічної або античної історії, віддаленому від проблем тогочасної Франції. Мольєр узяв від трагедії її інтерес до моральних аспектів людської поведінки і переніс цю проблематику у свої комедії, сюжети для яких брав із сучасного йому французького життя.

Звертання Мольєра до мотивів злободенної суспільної проблематики започатковує його комедія «Смішні манірниці», що вважається першою п'єсою, в якій Мольєр виявив себе як оригінальний і цілком сформований драматург. Дебютом в жанрі високої комедії стала п'єса Мольєра «Школа дружин». До найвищого злету творчої фантазії Мольєра відносять його п'єси «Сганарель, або позірний рогоносець», «Школа чоловіків», «Дон Жуан, або Камінний гість», «Мізантроп», «Скупий», «Жорж Данден, або обдурений чоловік», «Тартюф», «Міщанин-шляхтич», «Витівки Скапена», «Удавано хворий».

Тематика, до якої звертався Мольєр у своїй драматургічній творчості, надзвичайно різноманітна і охоплює практично всі прошарки тогочасного французького суспільства і найбільшчі питання практично всіх сфер його життя — громадсько-політичного, релігійного, професійного, сімейно-побутового. У своїх п'єсах Мольєр створює справжню енциклопедію людських недоліків, які викриває і висміює.

Дещо схематизуючи розмаїття мольєрівських комедій, їх можна поділити на три тематичні групи. До першої такої групи входять комедії, в яких висміюються спотворені моральні уявлення та вади вищих прошарків французького суспільства: «Смішні манірниці» (1664), «Мізантроп» (1666), «Скупий», «Данден» (1668), «Міщанин-шляхтич» (1670). Головними об'єктами сатири тут виступають дворяни та буржуа, які бездумно повторюють псевдоаристократичні манери поведінки. Основними їх вадами виступає обмеженість, псевдовихованість, скнарність, пихатість, лицемірство, жадоба наживи та грубість. Друга група включає комедії, в яких порушуються проблеми сім'ї, шлюбу та негативні наслідки родинного виховання: «Сганарель» (1660), «Школа чоловіків» (1661), «Школа дружин» (1662), «Витівки Скапена» (1671). Основні об'єкти сатири в п'єсах цієї групи це чоловіки, дружини, молоді люди, які прагнуть взяти шлюб, а також їхні вади, такі як псевдопочуття, зневажливе ставлення до жінки, лицемірство, ревності, користолюбство, батьківський егоїзм. До третьої групи входять комедії, що зосереджуються на проблемах релігії, культури, освіти і тієї ролі, яку вони виконують у житті суспільства: «Тартюф» (1664—1669), «Вчені жінки» (1672), «Удавано хворий» (1673). Об'єктом сатиричного висміювання тут виступають лікарі і представники церкви. Критикуються такі вади, як неосвіченість, псевдовченість, шарлатанство і позірне святенництво, жадібність, легковірність [3,с.53].

У п'єсі «Міщанин-шляхтич» Мольєр яскраво показав суспільне життя Франції XVII століття. Восени 1658 року трупа Мольєра виступила перед новим королем Людовіком XIV, який ввійшов у історію своєю фразою «Держава - це я!» [1,с.86]. Постановка трагедії Корнеля не викликала інтересу в публіки. І Мольєр, зорієнтувавшись у ситуації, запропонував невелику комічну сценку власного твору під назвою «Закоханий доктор». На цей раз директор театру виграв - зал реготав, глядачі не шкодували оплесків. Король залишив трупу в Парижі, передавши її під заступництво своєму братові. Саме тут, у столиці Франції, були створені кращі комедії Мольєра - «Скупий», «Тартюф», «Дон Жуан», «Міщанин-шляхтич», «Удаваний хворий».

Цікаво, що після першого подання комедії «Міщанин-шляхтич» король не сказав Мольєру жодного слова. Його придворні сприйняли це як знак провалу п'єси і всіляко висловлювали автору своє презирство. Стривожений драматург задумався над причинами невдачі. І яке ж було здивування Мольєра, коли через п'ять днів після другого показу вистави він почув з вуст монарха такі слова: «Я нічого не зміг сказати вам після прем'єри від того, що ще не міг скласти про неї судження. Ваші актори занадто добре грають. Але тепер я бачу, що ви написали прекрасну п'єсу, і жодна з ваших п'єс не доставили мені такого задоволення, як

ця ». Тоді свої, захоплені відгуки про виставу стали висловлювати ті, хто ще кілька днів тому лаяв його.

Причиною створення комедії «Міщанин – шляхтич» було те, що у 1669 році король Людовік XIV приймав у своїй резиденції у Версалі турецьких послів на чолі з Сулиманом-агою. Турків змусили довго чекати, а потім запросили їх до галереї Нового Палацу, прибраної надзвичайно розкішно. Король сидів на троні, і його вбрання прикрашали діаманти на чотирнадцять мільйонів ліврів. Однак Сулиман-ага та його почет не виказали очікуваного захоплення. Турецькі послі зробили вигляд, наче в Туреччині всі носять такі діаманти. Поведінка послів не сподобалася королю і він наказав придворному драматургу, яким був Мольєр написати п'єсу, в якій було б висміяно турків. Так було створено «Міщанин-шляхтич» [4,с.53].

Прем'єра п'єси відбулась 14 жовтня 1670 року в Шамборі. У п'єсі висміювались не стільки турки, скільки представники аристократії, та буржуа, які хотіли отримати дворянський титул. Вона виявилася пародією на мораль і спосіб життя вищих кіл суспільства. Найбільше обурило представників вищого світу образ Клеонта, який не тільки не приховував свого низького походження, а й вихвалявся цим, проголошуючи, що титули і звання не мають жодного значення, бо головне для людини її розум та високі моральні якості.

Автор майстерно поєднав соціальний зміст із любовною інтригою, що зробило його п'єсу цікавою для глядачів. У захопливій розважальній формі він повчав публіку, нагадуючи про людську гідність та про необхідність долати пристрасні й зберігати за будь-яких обставин честь, розум і власну особистість.

Комедія-балет — жанр, створений Мольєром для придворних розваг. Але драматург збагатив його гострим викривальним пафосом. Музичні й танцювальні номери сприяли поглибленню характеристик героїв, розкривали абсурдність їхньої поведінки та аморальність вчинків [4,с.54].

Отже, у комедії зберігається класицистичне правило трьох єдностей. Дія відбувається протягом одного дня і в одному місці — в домі Журдена. Як і вимагали закони класицизму, в комедії діють не царі, полководці, міфічні чи історичні герої, а персонажі із сучасного Мольєрові життя. Поряд із представниками вищих класів це буржуа і люди з народу. Мова героїв не пишна та величава, як у трагедіях, а наближена до розмовної [4,с.58].

Мольєр порушує у своїй п'єсі важливі соціальні та моральні проблеми: яке місце людини в суспільстві, які моральні пріоритети та ідеали панують у державі, що визначає цінність особистості, проблеми освіти, виховання, мистецтва, кохання, честі та людської гідності [4,с.59].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Исаева Е.А. Литература (русская и мировая): учеб. для 9-го кл. общеобразоват. учеб. заведений с рус. яз. обучения / Е.А. Исаева, Ж.В. Клименко, А.О. Мельник. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2011. – 288 с.
2. Мольєр Ж. Б.. «Міщанин – шляхтич» / Ж. Б. Мольєр; переклад з фр. мови І. Стешенко. – К.: Котигорошко, 1993.
3. Назарець В.М. Зарубіжна література: підручник для 9 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / В.М. Назарець – К.: Вежа, 2009. - 336 с.
4. Ніколенко О.М. Зарубіжна література. 9 клас: підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / О.М. Ніколенко, І.Л. Столій. – Х.: Вид-во «Ранок», 2009. – 256 с.

The article deals with the importance of Moliere's innovation and influence of his revolutionary ideas on French theater and foreign literature as a whole. Were analyzed plays in which playwright's ideas were realized.

Key words: tragedy, farce, del arte comedy, ballet comedy.

УДК 37.091.26:81'243(045)

Сливка Н.М.

**студентка 2 курсу магістратури, напрям підготовки «Середня освіта (Мова і література (англійська))»,
Мукачівський державний університет**

Третинник О.В.

**студентка 2 курсу магістратури, напрям підготовки «Середня освіта (Мова і література (англійська))»,
Мукачівський державний університет**

ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Комплекс організаційних процедур (передусім — тестування) спрямований на визначення рівня навчальних досягнень випускників середніх навчальних закладів при їхньому вступі до закладів вищої освіти. Мета зовнішнього незалежного оцінювання: підвищення рівня освіти населення України та забезпечення реалізації конституційних прав громадян на рівний доступ до якісної освіти, здійснення контролю за дотриманням Державного стандарту базової і повної середньої освіти й аналізу стану системи освіти,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>